

AMICULU SCÓLEI

fóia pentru naintarea invetiamentului si a educatiunei
la Romani.

Ese in tóta Sambat'a. — Pretiulu abonamentului pentru provinciile austriace: pe anu 4 flor., pe siése luni 2 flor. 25 cr., pe trei luni 1 flor. 25 cr.; — éra pentru Romania'a: pe anu 30 piastrii (lei), si pe semestru 16 piastrii. — Pentru inseratiuni se vor respunde 5 cr. de serie. — Abonarea se face la postele c. r. si pela DD. corespondinti, si la tóte librariile.

Trasurile fundamentali din biografi'a poet. Iaur. Andreiu Muresianu.

Andreiu Muresianu, nascutu in 16. Noembre 1816 in orasiulu Bistritia din parinti libertini: Teodoru si Eftimia, de profesiune morariu, pnt. scórtia argesitória. Originea Muresianiloru se trage din Maramuresiu, léganulu Dragosidiloru, din familia nobila, a carei patru frati, adeca strabunii loru, venira si se asiediara in partile nordice ale Ardealului: Rebrisióra, Nimigea, Feléca si Jenciu de pe Campia, dela cari se tragu Muresienii de azi, cari s'au ramuritu preste tóte tienuturile acele. — Geniulu lui Andreiu Muresianu se aratá de timpuriu in fruntea lui cea 'nalta si temperamentulu lui celu sanguinicu colericu. Neaflanduse scóla romana pe atunci, unu graniatiaru din Valea Rocnei Danila Dobasiu, i supliní loculu de magistru in primii ani ai copilariei. De aci frecuentá scólele normale locale; ér' studiile gimnasiale le absolví in gimnasiulu P. P. Piaristi din Bistritia, unde talentele lui cele eminente si purtarea lui cea esemplaria atrasera la sine iubirea magistriloru sei intru atata, incatu elu intre grafi si baroni purtá primatulu in scóla, secerandu calcule necurmatu de eminentia.

La consiliulu mosiu-seu si alu Protei Maioru din Bistritia a mersu la Blasiu, unde absolví studiile filosofice precumu si teologi'a de

4 ani cu distinctiune in publicu cunoscuta, secerandu onorile cele mai alese intre confratii si consodalii sei de litere.

Abia esí din teologia in a. 1838, si in lips'a cea mare, ce se aflá pre atunci in Brasiovu de ómeni invetiati, cari punendu umerulu unii cu altii se propage scienti'a si cultur'a intre fiii natiunei romane, fú in acel'asi anu chiamatu de negutiatori prin barbati loru cá invetiatoriu la scól'a capelei din cetate, de unde dupa-ce dovedí harnici'a si energi'a lui activitate fú chiamatu in an. 1839 in calitate de profesoru la gimnasiulu rom.-cath. de aici, cá punendu umeru la umeru cu veru-seu, — profesoriulu de acolo, se póta serví nu numai statului si omenirei, ci totu-deodata si natiunei sale, ai carei fiii din partile aceste numai acolo aveau refugiu de desvoltare si crestere in cultur'a m. nalta.

Suptu acestu timpu cá colucratoriu la Red. Gazetei de Transilvani'a esí si in publicu cu poesiile si lucrarile sale incependu inca de pela anulu 1839 — 40. Cá profesoriulu gimnasialu la romano-catholici si dela 14. Ianuariu 1846, Nru. aulicu transilv. 207, redicanduse gimnasiulu acest'a la gimnasiu regiu, cá profesoru regescu secerá necurmatu multiumirea si laud'a superioriloru precumu si recunoscinti'a discipliloru si a parintiloru loru, dovedindu si aici activitatea si harnici'a sa;

La a. 1850 susutienendu concursulu pentru

translatoru la regiulu guberniu, reusi translatoru si redactoru foiei legiloru provinciale la in. guberniu, cu caracteru si clasa de dieta de c. r. concipistu guberniale, in care cualitate cumu s'a purtatu, martore sunt archivele c. r. guberniu; martore suspinele alinate ale mul toru fosti asupriti, si de elu ajutati, martora junimea studiósá, pre care o conducea cu svatulu si ajutoriulu seu. Nece in tempulu acest'a nu si-a parasitu laureatulu nostru poetu lir'a sa; paginele Fóiei pentru minte etc. inca sunt martore doveditórie de geniulu seu poeticu si de ingeniós'a sa activitate de pe aceste timpuri de si sub nume de eremitulu din Carpati; cumca nu-si parasí lir'a nece dupa acest'a, martore voru esí la lumina inca si alte feturi ale ingeniului seu.

Cá literatoru si natiunalistu, marturisésca in loculu meu natiunea, care i-a suptu sentimentile, si i-a encomisatu scrierile. Dintre care, inca pre la a. 1842 dedé la lumina unulu dintre cele mai necesarie opuri pentru bun'a crescere in cerculu familiei sub titlulu: „Icón'a crescerei etc.“ din care a impartítu si gratisu la ambele regimente de romani cate 100 esemplarie. La a. 1862 la necurmatele provocari din partea celor mai renumiti barbati ai natiunei nóstre, si-a datu la lumina primul tomu alu Poesieloru sale, pre care natiunea le pastreza cá unu suveniru si odoru, decatu care altulu in feliulu seu nu mai are; si on. Asociatiune romana pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu etc. si-a tienutu de santa detorintia a incununá cu unu premiu opulu laureatulu acestui poetu romanu.

Inainte de a cadé in bóla, ce-i curmá scump'a vietia, isi mai supuse umerii si la giganticulu opu, ba a si tradusu aprópe la 50 de cóle din analele lui Tacitus, mai tóte, pre care viitoriulu le va scóte la lumina. Pana a nu fini deplinu acest'a lucrare cadiu intr'o bóla escata din iritatiune nervósá, unu feliu de fri-

guri in nerve si creri, din care cauza adeseori isi perdea firulu discursului, fara inse as-i fi perdutu vreodata din anima mult'a ingrigire pentru fericirea natiunei sale, de care si in visuri se ocupá, care apoi mai nutrita de multe alte neajunse, vetamatórie superarei si ingrigirei de viitoriu, isi totu inainta capritiele sale, pana candu in 12/24. Oct. 1863 la 10 óre de nópte i- curmá firulu vietiei spre doliulu natiunei, alu familiei, rudeniiloru, amiciloru si cunoscutiloru lui, fara cá se fi jacutu mai indelungatu de vreo 2 septemani in patulu mortii.

Brasiovu in 27. Oct. 1863. (Red. Gaz. Trans.)

Laud'a in generalu si in specie in educatiune.

III.

In cele precedente am demustratu pe scurtu, dar' credu, evidentu, necesitatea laudei in educatiune. Déca laud'a este mediulu de prim'a valóre in man'a educatorulu, se vedemu apoi cumu trebuie manevratu acestu mediu. Se vedemu care fapte merita lauda.

Multe, fórte multe suntu d'o valóre relativa in acestá lume; laud'a inca nu face esceptiune. Laud'a in educatiune trebuie se aiba strinsu in vedere individualitatea si relatiunile, starea discipululu. Influinti'a salutara a laudei depinde imediatu d' aici. Se intielege de sine, ca fapt'a laudáta nu trebuie se stee nici odata in contradicere cu moral'a. Aceste suntu dóue parti relevante a' laudei.

Din individualitate urméza, ca educatorulu séu invetiatorulu numai atunci se laude pre discipulu, candu faptele lui suntu productulu unei vointie rezolute, unei incordari, unei diligintie, unei operatiuni libere, voluntare. Totu ce este productulu unui momentu de inspiratiune, unoru daruri fericite dela natura, totu ce nu e meritulu individualitatei, nu trebuie laudatu. Din morala urméza, ca nici o fapta nu trebuie laudata, ce vétema preceptele si sentiulu morale. Dar' afora d' aceste dóue conditiuni, mai trebuie inca luate in strinsa consideratiune relatiunile si starea discipululu. Faptele bune morale ale unui discipulu cu atatu merita o lauda mai mare, cu catu elu a avutu trebuintia la acést'a d'o mai mare abnegatiune, d'o perseverare, d'o indurare energica, consecinte a greutatiloru si pedeceloru obve-

niente. Totu aceleasi fapte, dar' la nisce discipuli in o pusetiune mai favorabila, merita mai pucina lauda. — Acest'a este unu punctu, contra caruia fórte adesu pecatuescu invetiatorii: astu-felu catu mai adese ori s'cera laude nisce discipuli favoriti de sórte, candu cei mai parasi de fortuna, totu pentru aceleasi fapte, nu si-audu nici o mangaere, ci trebuie se taca si se inghitia la noduri.

Totu aceleasi progrese la diversi scolari, nu merita totu aceeasi lauda, ba unele merita chiar' reprobare. Progresele unui discipulu diligintu, caruia inse natur'a i-a impartitu pucine talente, merita tóta laud'a pe candu aceleasi progrese, dar' la unu discipulu mai talentatu, nu numai ca nu trebuie laudate, dar' chiar' reprobate, pentru ca elu, ajutatu de talente, póte se face si mai multu si mai escelintu. Invetiatorulu care nu ia in consideratiune aceste impregiurari, devine a fi nedreptu in apretierea discipuliloru, si insusi paraliséza, face se-si piérda poterea si vioitiunea loru. Totu de-un'a trebuie se ajutam pe celu mai debile, se incorigiamu spiritulu celu mai inferioru; trebuie se insuflamu curagiu celui timidu si neresolutu; trebuie se insuflamu consciintia celui vacilante, cá se pasiésca mai incolo pe calea inceputa; trebuie se-i aratamu progresele ce le-a facutu pan' aci, cá se-i damu nóue poteri; celui mai talentatu trebuie se-i aratamu catu e dedeparte tinf't'a, cate greutati are d'a invinge pana a o poté a-junge, cá astu-felu se se adópere totu mai tare, se-si cerce totu mai multu poterile si se nu cada in lasitate. — Mai in colo invetiatorulu de nimica nu trebuie se se pazésca mai tare cá d'a impartí laud'a dupa favóre séu defavóre. Astu-felu dara totu de un'a trebuie se iee in consideratiune individualitatea, relatiunile si pusetiunea discipulului, si numai conformu acestoru a impartí lauda séu reprobare.

Totu ce e pre multu strica, e nesanetosu. Acestu proverbu are deplina valóre si la impartirea laudei, unde totu de un'a trebuie observata o economia severa. O cautatura blanda, aprobatóre, o alocutiune scurta, laconica, mai totu de un'a este suficiente. O lauda esagerata si prè adese ingretiosiéza intogmai cá si dulcéti'a prè multa. Reprobarea chiar' si prè mare si prè adese, este mai pucinu ingretiosietóre cá laud'a. Dar' apoi laud'a prè mare, prè adeseori este si nedrépta, si apoi conditiunea principala a unei influintie secure si salutare a laudei este strict'a dreptate. Reprobarea nedrépta nu esercéza o influintia asiá destructiva si este mai suportabila de catu o lauda esagerata, ne-

drépta; acést'a este unu ce dulce, fórte insenuatoru, si apoi cu alta ocaziune fiindu silitu a-lu amarí distruge anim'a insielata.

Este unu lucru fórte delicatu si ingratu a inaltia pe unu scolaru pe cónt'a altui colegu. E fórte in-doiosu, deca au o influintia salutare asupra scolariloru asemenarile ce le face invetiatorulu intre scolarii sei. Invetiatorulu la astu-felu de ocaziuni mai totu de-un'a e espusu la critic'a scolariloru si cu deosebire a celui reprobatu; apoi nu pótemu negá ca copii au ochi fórte ageri. Mai totu de un'a invetiatorulu prin acést'a pre unulu lu ingánfa, ér' pe celu alaltu lu amaresce si-lu face se dubiteze de sinceritatea si impartialitatea invetiatorului, cari elu are se si-le pastreze cu ori-ce pretiu. Totu asiá nu este recomandabile laud'a inaintea altoru persóne straine, afora de casulu, candu precelenti'a respectivului scolaru este destulu de evidente si recunoscuta de conscolarii sei; ér' la din contra, invetiatorulu prin acést'a vérsa numai veninu in animele celoru alalti, vétema ambitiunea celoru alalti, si destépta indignatiunea, ur'a asupra celui laudatu si chiar' asupra sa. Invetiatorulu dara are d'a fi fórte cautu la astu-felu de ocaziuni.

Omulu maturu are intim'a convictiune, ca elu necinetatu trebuie se lucre, ca nici odata nu trebuie se stee in locu, cu atatu mai vertosu, ca oper'a nóstra aici p' acestu pamentu nici odata nu se termina. Acestu semliementu trebuie desteptatu de tempuriu si in copilu, i trebuie luminatu totu mai multu adevverulu evangeliului: „candu veti fi facutu tóte, ce vi s'au demandatu, atunci díctei: noi suntema servi inutili, noi amu facutu, ce amu fostu detori se facemu.“ Prin lauda, prin aprobatiune trebuie condusi copii de tempuriu la implinirea acestui preceptu.

Déca resumamu cele díse pan' aici, resulta, ca laud'a este unu mediu indispensabile in educatiune, pentru remunerarea si incorigiarea scolariloru; dar' acestu mediu numai acolo trebuie aplicatu, unde scolarulu prin propri'a potere si diligintia a facutu o fapta buna si totu odata morala. Pentru-cá laud'a se aiba efectulu doritu trebuie se fia drépta, scurta si rara. Si incheiu aici cu cuvintele unui pedagogu, care díce: „invetiatorulu se se tiena cu deosebire in o dispusetiune media, si ca o aprobare séu reprobare séu o rezervare a judecatiei pana la unu tempu acomodatu, totu deun'a merita a se preferi unei prè dese apretieri a fapteloru si a lucruriloru discipulului.“

A. D.

Scól'a de pomi.

Din di in di se simtiesce lips'a pómelor, de aceea si mai necesaria e sadirea si cultivarea pomilor, de catu ce a fostu pana acumu. Intr' adevveru comitemu pecatu contra naturei, cându ea ne-a datu in ereditate patri'a cea mai formósa, si noi totusi o luamu catu de pe úsiuru, nu vietuimu conformu sporindu cu moscenirea nóstra. — Totu insului i placu pómele, dar' a-le sadí rari se afla. Déca alte ramuri ale economiei capata sboru, se 'ntarescu pe base mai nóue, mai tari de ce nu si pomari'a, sadirea si cultivarea pomilor? Séu dóra acést'a nu e unu ramu importantu alu economiei? Dreptu aceea speru a nu fi superfluu deca din esperimentele mele — pe calea publicitatii — voiu impartasi urmatóarele d-loru colegi si prin ei eleviloru, cari au multu d'a face in acést'a privinti'a si adeca: Locu acomodatu, pentru pomaritu este acel'a care jace in faci'a sórelui, despre média-dí si resaritu plecatu in diosu; despre média-nópte redicatu, ca acel'a e aperatu incatva de vifore séu furtune. Dealuri nalte, vái adunci, apóse, inchise, nici intr'unu chipu nu suntu acomodate. Mai nepriintióse suntu locurile 'umede, pentru ca pomii crescuti aci, in locu uscatu nu suntu buni de straplantatu. Pamentulu pentru pomaria baremu doi policari aduncu debuie se fia totu intr'unu chipu de bunu, se nu fia inse prè grasu ori prè gunoiosu. Feliulu pamentului, pe catu se póte, se fia casi acel'a, unde se sadescu pomii cei mari, séu casi acel'a unde pomisiorii cei tineri voimu a-i plantá. Mai bunu póte fi pamentulu celu grasu, ba inca asiá ar' trebui se fia, numai fiinduca in pamentulu grasu crescu pomii repede cari apoi straplantanduse in pamentu hitioanu, impilescu si pieru; éra déca pamentulu pomariei e hitioanu, pomisiorii crescu fórtu cu greu, impiliti, zepeticiti s. a. si au radacini slabe. Pamentulu alesu pentru pomaritu trebuie aratu afundu, si mai antaiu trebuie plantatu cu semenaturi séu ori-ce verdetiuri. Déca cineva voiesce din ritu, séu altu ceva pamentu buruenosu se faca pomaria, mai bine va fi cá in anulu dintaiu se-lu sápe cu hêrletiulu, si se-lu sémene cu napi ori cartofi, care dupa ce se cocu scotinduse afara se sápe si întórea pamentulu de nou. De voimu a plantá pomisiorii primavér'a, pamentulu e de intorsu tomn'a spre iérna, caci astu-felu se fragediesce; éra déca se întórcu pamentulu primavér'a, plantatulu se se faca tomn'a. Scól'a de pomi se fia ingradita cu parastei ori gardu viu, care este si mai bunu, unde inse suntu iepuri multi, acolo nu e destulu acést'a, pentru-ca iepurii usioru

voru puté róde si stricá pomisiorii. Paretu de piétra séu scanduri inca nu suntu priintiosi, caci inchidu de totu plantele. Pomari'a séu scól'a de pomi trebuie impartita in rediuri séu straturi desclinite, pe sama fiesce caruia pan' se fia locu deosebitu. Loculu de economisarea, semenarea samintieloru, séu in alte si diferite modruri indebuintiatu se numesce Scól'a de semenatu. Impartirea acesteia depinde dela marimea locului séu pamentului destinatu spre acelu scopu anumitu. Cine voiesce se vinda din scól'a sa de pomi, lase totu deun'a pentru pomisiorii de vindutu locu mai mare, caci aceea se cérca mai tare. Pamentulu pentru scól'a de pomi se imparte in 4 parti asemenea, si se iè pentru meri $\frac{1}{4}$ séu ceva mai multu, pentru peri $\frac{1}{4}$ séu ceva mai pucinu, pentru ciresi $\frac{1}{4}$ si pentru pruni $\frac{1}{4}$.

Mai naturala si mai buna e cultivarea pomilor din sementie. Pomii saditi din mladitiile altoru pomi nu suntu asiá trainici cá ceialalti. Meri, — ciresi adusi din paduri, precumu aceea si acumu desu se 'ntempla prin sate nu e cu scopu, ce ar' debuí lasatu cu totul, pentru-ca pomii aceea mai multi suntu ghîrbovizepeticiti, rei la radacini si crescuti in umbra. La cullesulu sementiei e de observatu urmatóarele: 1. sementi'a se fia cópta, plina si grea. 2. Dela acei pomi trebuie culésa sementi'a, cari suntu crescuti frumosu, sanetosi si tari, mai bine se fia comuni de catu ceva pomi delicati, nobilitati. Sementi'a de meru si peru se fia grea, prim'a mohorita-intunecata, cea din urma mai de totu se fia négra. La mancare, la facerea očetului etc. trebuie acele culese, si pana ce suntu umede mustóse semenate, caci mai timpuríu resaru. Simburii de prune dela aceea pomi se se stringa, cari asiderea sunt crescuti din sementia, asiá suntu prunele comune. Acést'a trebuie facutu si cu sementi'a de perseci. Sementi'a de ciresie si visine trebuie de chilinu strinsa, pentruca sementi'a din ciresi nu e bine a se altuí in visíni. Nucile si alunele trebuie defacute de cóge cá se resara. Mai bine e, déca sementiele de pomi dupa ce s'au coptu bine, nainte de iérna se se sémene séu déca acést'a nu se póte, sementiele spre acestu scopu strinse, se-se puna in nesipu umedu cá mai nainte se incoltiésca. Nucile cu deosebire trebuie semenate tomn'a. séu ténute in nesipu pana primavér'a. Spre ténerea rendului bunu la resarirea sementieloru e de observatu urmatóarele: intr'unu vasu de lutu cu nesipu umedu se nu fia tare aposu, punenduse mai vertosu sementiele osóse, care apoi in padrumu ori in gradina unde e locu uscatu astrucate

bine aduncu in pamentu se nu le patrunda iérn'a frigulu si se giegere de asupra astupate si acoperite bine cá se nu apuce la ele si se le strice siórecii. Déca sementiele neincoltíte le semenamu tómn'a atunci séu imprastiate séu in síre se le semenamu. Semenatur'a imprastiatá e mai buna, pentru-ca au mai multu locu pomisiorii, éra semenatur'a in síre e acomodata in pomarii mai mici, totu deuna asiá trebuie semenatu séu mai bine plantatu, cá si semenaturile de cuina. E mai bine cá sementi'a se fia rara. Sementi'a de ciresie, cá si mazarea in síru un'a langa alt'a se asiédia, tocma asiá cá nucile, prunele si persecele, numai catu tóta sementi'a un'a de alt'a se fia 2 — 3 urme departata. Sementi'a de meri, peri, trebuie semenata cu sap'a cam a fundu, cele osóse numai cu pucinu pamentu acoperite, asiá cá brasdele se remana intregi, unde apoi umediéla se póte scurge. Dupa-ce s'au astupatu sementiele trebuie batucite cu pitiórele ca acést'a ajuta multu incoltírea. In urma straturile suntu de a-se acoperi cu spini, cu crengi, cá se nu-le strice gainele séu alte paseri. Inca si in mai multe modruri se facu semenaturile aceste, adeca: unii punu sementi'a in zama de gunoiu 3—4 septamani; alii o tórna peste sementi'a semenata, care ajuta multu la incoltíre. Nucile si castaniele le sémena multi cu cógea cea verde cu totu, ce le scutesce in contra sióreciloru. La sementiele in coltíte e de observatu urmatórele: ascepte omulu pana in lun'a lui Aprilu candu se aréta tempu frumosu se faca semenarea in di senina, dar' se nu lucésca radiele sórelui tare, de care suferu coltii sementiloru. Brasdele se fia gatite cá de petringelu. Dupace in lun'a lui Aprilu si Maiu resaru sementiele, trebuie rarite de ramuri, séu déca nu e frica de gaini, se li se iee tóte ramurile. Straturile suntu de a se curati bine de tóte buruienile, pamentulu raritu si frageditu cu o sapa mica, in vreme de séceta udate din candu in candu cu zama de gunoiu, care tiene umediéla. Astu-feliu apoi dupa doi ani voru fi pomisiorii de unu degetu de grosi, si se potu ochilá si altuoi; cei mai slabi inca unu anu se mai potu lasá.

Nadab, 1. Octombre 1863 st. v.

Ioane Dobosiu,
docinte.

Sciri scolastice.

Romania. N'amu lasatu se tréca nici o ocasiune, candu amu potu impartasi on. publicu cate ceva despre

starea instructiunei publice la fratii nostri de peste Carpati; dar' n'amu fostu mai nici odata fericiti a relatá fapte imbucuratóre in acésta privintia. Mare nepasare si la dinsii de institutiunea tinerimei, togma cá si la noi cesti de din cóce, cá si cum n'ar' fi togma acést'a garanti'a cea mai firma, cea mai sigura a prosperarei nóstre in viitoru. Se numai dámu di dupa di, se numai stámu cu manule in sinu, caci va veni tempulu candu vomu plange dilele trecute de cari n'am sciutu profitá, séu ne va blastemá porteritatea ca am fostu lasi, indeferinti.

In Romani'a speramu ca sub noulu ministeru si instructiunea publica va luá o direptiune mai sigura si mai avantajíosa. Dela D. D. Bolintianu, care e ministrulu culteloru si alu instructiunei publice nu potemu astepá decatu bine, o ingrigire ce ministereloru trecute se pare a le filipsitu. D. Bolintianu i s'a oferatu oca siunea a traduce acumu in fapta, in pracsá via, cea ce a regretatu prin tóte scrierile sale memoritóre, si suntemu pre siguri, ca sperarile nóstre nu ne voru inelá. In acésta credintia ne intaresce prim'a circulara publ. in Buciumulu, cu care si-inaugurá activitatea sa, indreptata catra perfectii districteloru, prin care le impune strins'a detoria d'a veghiá asupra scóeloru de sate, din care noi estragemu urmatórele pasagie:

„Starea actuale a scóeloru satesci lasa multu de doritu atatu in reportu cu regulamentul in fiintia catu si cu starea loru de complecta imbunetatíre ce este viu'a nóstra dorintia de viitoriu.

„Toti tieranii nu sunt chiamati a deveni eruditi; dara cata a-i scóte din ignoranti'a barbara prin notiunile ce voru capetá in scóla, despre ce e bine, ce este dreptu, ce este adevératu. — Aceste scóle cata se fia initiatiunea catra cunoscintie, dara si catra vertuti, catra drepturi si datorii, cata a dá invetiamentulu trebuincíosu pentru ómeni liberi, dara cu o cugetare de bunu ordinu; a regenerá datinele si ideele, dara a dispune pre ómeni se practicé vertutile.

„Astu-feliu voru fi initiati invetiatorii viitori ai acestoru scóle.

„Pe aceste base sante, si mai alesu cu impartasírea la acestu invetiamentu a amenduroru sece, imultírea si desvoltarea acestoru scóle in tóte satele Romaniei, nu numai ca nu voru deveni o cauza de vetemare pre cum pretindu inimicii lumineloru, ba inca voru fi midiloculu prin care poporulu se va face demnu de aspirarile popóreloru celoru mai civilisate si mai fericite.“

Darmstadt. Ministerulu d' acolo a asternutu camerei unu proiectu de lege despre pensionarea invetiatoriloru d' acolo, din care noi estragemu urmatórele pasage:

1. Comunele cari au d'a portá spesele instructiunei publice in scóele populari in generalu, si in specialu, care au d'a salarisá pe invetiatori, suntu obligate a portá si spesele pentru pensionarea invetiatoriloru, déca pentru acestu scopu nu au in dispusetiune alte midilóce séu nu au d' ajunsu.

2. Deca intr'o comuna de confesiuni diverse, obligatiunea d'a sustiené scól'a si d'a salarisá pe invetiatori nu incumbe comunei politice, ci celei confesionale, atunci si comun'a confesionala respectiva, nunumai cea politica, are d'a contribuí la pensiunea invetiatorului.

3. Fondulu statului de pensiuni pentru invetiatorii populari, deca nu cumva nisce impregiurari deosebite ceru o esceptiune, de regula numai atunci póte contribuí la pensiunile invetiatoriloru, candu comun'a respectiva nu are midilóce pentru pensiuni, séu care le are nu suntu suficienți.

4. La casu candu deregatori'a comunala ar' obiectá, ca suntu prè mari spesele cari le impune ocaruirea comunei pentru pensiunarea unui invetiatoru, atunci decide senatulul districtuale dupa normativ'a legei, ca catu are se dee comun'a spre acestu scopu.

Stocholm. Ministerulu a propusucamerei, cá de aici in colo nici unu invetiatoru se nu aiba o léfa mai mica de 400 taleri, cuartiru liberu, lemne si nutretiu d' ajunsu pentru o vaca. Pentru acele comune, cari nu potu respunde acésta léfa, s'a destinatu o suma de 20,000 taleri cá ajutoru. Óre Svedia n'ar' poté servi de mustra altoru staturi in acésta privintia?

Materiale de instructiune.

Conversatiuni cu copii despre amédiadi.

Demanéti'a provóca in anele nóstre mii de planuri, mii de tendintie ce voimu a-le realisé peste dí; sér'a ne provóca se recutamu peste cele ce le-am facutu si se meditamu seriosu despre ele; ér' médiadi ne provóca la activitaté. Amédiadi este punctulu candu lucrurile in lume decurgu in tóta fervórea lor; médiadi e punctulu unde omulu trebuie se se arate in tóta ver-

tutea sa. In tumultulu dílei, candu atentiune nóstra e rapita de mii de incidentie, candu mii de casuri provóca mani'a, invidi'a, ur'a, bucuri'a vediendu pe altulu in necasu, pe care noi nu-lu potemu vedé cu ochi buni, poft'a bunului altuia si alte pasiuni nenumerate: aicea este punctulu unde planurile suntu puse la prob'a cea mai severa, unde virtutea nóstra se afla in fervórea luptei cu tentatiunile. Usioru este a-ti imaginá si a-ti face planuri, dar' este fórte greu a le esecutá totu de un'a cu anima screstina si cu intielectiune in variele tumulte ale acestei vieti.

Astu-felu mediulu dílei este momentulu celu mai insemnatu pentru unu crestinu. Elu se afla la midilóculu unei cali, ce forméza o parte din viéti'a sa. Planurile de demanéti'a se risipescu tóte, tóte se spulbera, frumósele repriviri de sér'a suntu perdute, déca nu ne adoperamu peste dí a face ceva.

Precumu omulu la mediulu dílei, astu-felu órecumu si natur'a, se afla in culmea cea mai nalta a activitatiei sale. Sórele din culmea firmamentului vérsa radiele sale, peste acestu globu neinsemnatu. Totu ce are viéti'a, totu ce ce ténasce pe pamentu, totu ce sbórá prin aeru, totu ce locuesce prin fundurile riurilor, lacurilor, mariloru, tóte suntu destepte, tóte se misca incóce 'ncolo dupa lipsele sale. Totulu e viéti'a, totulu e splendóre. — Tieranulu, agronomulu storsu de lucru, cérca repausu si recreare. Mani amicale intindu mancare si confortatiuni celoru flamendi si osteniti, cá astu-felu se-le dee nóue poteri pentru implinirea operei'din acea dí; si bine-cuventarea lui d-dieu se vérsa peste mii de milóne in tóta imbelsiugarea sa. Avut'i'a lui nu se sfersiesce nici odata; tóte se satura, si abundanti'a nu are capetu. Celu avutu se imbuiba la mesele sale cele grase; seraculu si-afla si elu si se indestulesce cu o farmitura de pane uscata. Vulturulu in aeru, vermele in pulbere, leuiu in pustia — tóte si-afla nutre-mentulu, indestularea sa. Creatorulu de toti a ingrigitu, si de nime nu si-a uitatu.

Ah! dragulu meu, cauta tu la prandiulu, la mésa cea nemarginita, ce d-lu domnedieuu teu o intinde intr'o dí cá intr' alt'a, tfe, la ai tei si la toti cei ce trasescu! Au nu satura elu in tóta díu'a cu pucina pane mii de mii in pustia? Cine a ingrigitu pan' acumu de tine si de ai tai? Cine a ingrigitu pentru stramosii tei? Credi tu, ca dóra avut'i'a lui se va sfersí vr'o data? Credi tu ca bunatatea si iubirea lui se va recí vr'odata?

La amédi candu te puni la mésa se gusti din bunatatile lui, cugeta si dí: in acestu momentu, domnulu

d-dieu hranesce milióne de popóre cá si pe mine, si nenumerate animale p' acestu rotogolu alu' pamentului. Ce avuti'a nemarginita a reversatu elu peste totu pamentulu, astu-felu catu toti se satura si totu mai remane destulu!

Astu-felu nu ve ingrigireti pentru diu'a de mane cu o temere atatu de neodihnitóre, pentru-ca si diu'a de mane va ingrigi d' ale sale.

Tóta amédiadi ne-aduce aminte de iubirea parintiésca ce o are d-dieu catra noi. Acést'a este bine-cuventarea lui, ce ne hranesce si ne adapa. Si impartásirea de bunatatile lui ne aduce aminte ca noi trebuie se ne incredemu in elu; ne-aduce aminte ca noi se nu ne facemu nedemni de ele. Precumu elu a ingrigitu pentru noi, precum elu ne-a datu tóta abundanti'a, asiá se ne-aducemu si noi aminte d' aceia cari nu suntu fericiti a siedé la nisce mese cá noi! Noi in abundanti'a nóstra se ne-aducemu aminte d' aceia, cari suferu lipsa, si abiá au atata, catu noi aruncamu caniloru nostri, séu lasamu se se strice.

Déca amédiadi cu vóce sonóra ne face atenti la bunatatile si binefacerile lui d-dieu, togma astu-felu ne face atenti si la recunoscinti'a ce i-o detorimu. Dar' recunoscinti'a nu se manifestéza numai prin vorbe góle dar' si prin fapte. Nu e destulu se-i multiamimu prin rogatiunea candu ne punemu la mésa, ci tóte faptele si indeletnicirile nóstre de peste intréga diu'a se fia viu'a expresiune a recunoscintiei nóstre pentru nemarginitele bunuri dela d-dieu.

Dar' destulu! acumu intra, dragulu meu, érași in sfer'a activitatei tale. Silesce-te a fi tu totu de un'a celu d'antaiu, care dá exemplu prin diligintia si laboriositate, cumu trebuie multiamitu lui d-dieu pentru poterile trupesci si sufletesci, ce ni le-a daruitu. Pasa si demustra in afacerile misiunei tale, ca facundu tu destulu detorintieloru tale, ca folosindu tu insusirile tale, cunoscintiele tale, si dibaci'a ta spre ocupatiuni folositoare, tu prin acést'a inaintezu voi'a, scopurile ce le-a prefliptu d-dieu. Si ce este scopulu lui d-dieu? Fericirea omentinei, indestularea fiiloru sei, buna-starea loru! Ori-catu de mici fia faptele tale folositóre, ele suntu o contribuirea la fericirea universalá.

Pasa pe calea misiunei tale, si implinesce cu bucuria detoriile tale! Bucuri'a ce stralucesce pre faci'a ta este documentulu indestulirei tale interne, si încoragiéza pre celu fostenitu. Ceea ce facemu cu bucuria, facemu mai iute si mai bine.

O parinte, o domnedieule, ce-mi dai pana de tóte dilele, catu de nedemnu am primit'o eu de multe ori din man'a ta! Catu d' arare ori amu cugetat eu la aceea, ca fora indurarea ta asi fi celu mai misielu dintre moritori; ca fora de bine-cuventarea ta, tóte silintiele mele aru fi desierte!

Nu, nu indelungu voiu mai fi eu celu nemultiamitoru! tóta amédi'a mi-aduce aminte nemarginit'a ta bunatate, mi-va aduce aminte ca sumu detoru a me aratá multiamitoru catra tine, o mare d-dieu, prin tóte faptele, prin tóte cugetele mele!

Varietati.

Tómna.

Serutare lemne triste,
Ce verdi, galbine 'nnegriti!
Frundi, ce cadiendu rasipite
Pe livedive vescediti!
Sarutare, voi frumoése
Dile ce ati mai remasu
In voi tanguirea firei
Urméza c'unu slabu, tristu pasu.
Ea se cuvine durerei,
Miemi place s'o privescu
Singuratic'a carare
Uitatu pasindu o citescu;
A! se mai vedu inc'odata
Sórele ingalbinindu
A carui lumina slaba
Abiá petrunde sclipindu
La piciorulu meu ce suna
Frundi'a, lemnulu cela uscatu,
Intunerecimea désa
Sub padurea ce-am calcatu.
In aste dile de tómna
Candu natur'a-si dá sfirsitu
Dar', aslu mai multu placere
L'alu ei ochiu acoperitu:
Este alu unui prietenu
Tristulu Remani-sanetosu,
Este zimbirea din urma
Genei, ce lasata 'n diosu,
Mórtea vine s'o inchida
Mai multu a nu s'ardita
Asiá orisonulu vietii

Gata fiindu a lasá,
 A lungeloru mele díle
 Nadesídea slaba plangendu,
 Me mai introrcu inc' odata,
 Si nesatiosu cautandu,
 Me uitu l'ale sale bunuri
 Ce inca n'am intilnitú,
 Bunuri dela care triscea
 Pan' acum m'a ocolitu.
 Frumósa dulce natura!
 Sórte, ceru, crénguri, pamentu!
 Suntú detoru; lacrem'a pica
 Pe margini p' alu meu mormentu.
 Ce curata e lumina!
 Aerulu plinu de miroసు!
 L'a murindului privire
 Sórele catú de frumosu!
 Acum am vrea si cu drosídii,
 Se desiertu acestu paharu
 Amestecatú candu de fiere,
 Candu de dulcele nectaru.
 In fundulu acestei cupe
 Unde viéti'a suntú a-mi bea
 Vre unu gustu de miere aicea
 E putintia-mi remané?
 ? E putintia viitorulu
 Pentru mine a pazi
 O 'ntórcere-a fericirei
 Ce n'am a nadasidú
 ? E putintia in multíme
 Unu sufletu a fi ascunsu
 Se cunósca alu meu sufletu
 La ce voiu se am respunsu
 Flórea cadiendu diosu isi lasa
 La zefiru alu ei miroసు:
 Si e, la sóre la viétia,
 Alu ei Remani-sanctosu
 Eu inse moru si-alu meu sufletu
 In minutulu ce l'am datú,
 Se revérsa cá unu sunetu
 Melodiosu intristatu.

I. Eliade.

Lebed'a si puii corbului.

Lebed'a odat'a aflase ,Ea candu ne-a luatú d'acasa,
 (Inse cum se intemplase ,Ne-a spusú ca la a sa mésa
 Nu potú se ve daú cuventu) ,Are feliuri de mancari
 Cum ca intr'unu coltiu de lume ,Ca e printiu de dobitóce
 Intr'unu locu cu mare nume ,Ca pe noi va a ne face
 Si pe unu frumosu pamentu, ,Se ajungemu la mari stari.

Nesce paseri osindite, ,Ne-a maispusu ca ne e rudã
 Corbi de cativa ani numite ,Ca din virst'a cea mai cruda
 In primejdia traiescu, ,Neamulu nostru l'a iubitu
 (Lebedile au din fire ,Ea, cá si alu nostru tata,
 O ciudata presimlîre, ,Ca ne tragemu ne arata
 Care este daru cerescu). ,Din vulturulu celu slavitu.

Asiá se le isbavésca, ,Si adese ne vorbesce
 Cu o rivna parintésca, ,Ca din sufletu se silesce
 Ea plecã pana in diori ,A ne dá slav'a d'antaiu
 Ajungendu intr'o lavede ,Lebed'a strigã cu jale
 In culcusiú de vulpe vede ,Sunteti pe a mortii cale
 Pui de corbu nesburatori. ,O vai ai corbului fi!

Care intr'o vizuina ,Dar' alu vostru secu parinte
 Petrecea cá in gradina ,Cum nu si-a adusu aminte
 D'aloru sórte multiumiti ,Cea-ce i sa 'ntemplatu,
 Paserea cea alba 'ndata ,Candu isi parasí lacasiulu,
 Catra densii se arata ,Si din gura lasã casiulu,
 Díce: „puiloru iubiti ,Ér' de vulpe insielatu?'

„Sórtea vóstra e de mila: ,Puii ne bagend'o 'n séma,
 „Spuneti cum pe voi in sila ,Cale buna, i dícu madama
 „Aici vulpea v'a adusu?e ,Noi nu scimu ce ne vorbesci,
 Corbuletii in mirare ,Si prin ast-feliu de cuvinte
 Respundu iute ridenti tare: ,Se ne scoti acum din minte
 „Noi de voia ne-am supusu. ,Cam de jaba se silesce.

„Vulpe ce e, nu scimu spune ,Eu me ducu lebed'a díce
 „De catu ca naravuri bune ,Inse voue ve suntú scrise
 „Acea dama aratã, ,Multe rele se rebdati,
 „Ca avea códa pe spate ,Caci prosti'a-ve cea mare
 „C'alu ei peru in galbenu bate ,Cá si-a penii 'ntunecare
 „Si ca ochi luciosi purtã. ,Nu se póte s'o spelati.'

(Din colectiunea lui Lupulov.)

G. Alesandrescu.